

Andrei-Liviu PRODAN

SIGHIȘOARA MEDIEVALĂ ȘI MODERNĂ – MUZEU ÎN AER LIBER (II)

Sighișoara¹ medievală (sf. sec. XII – sec. XVIII) și modernă (sec. XIX – 1920) a fost alcătuită urbanistic din două zone: cetatea medievală propriu-zisă, așezată pe „Dealul Cetății”, situat pe malul stâng al Târnavei Mari, și „Orașul de Jos”, plasat la poalele dealului fortificat, până pe malul râului anterior amintit².

Cetatea medievală propriu-zisă a fost zidită pe dealul cu înălțimea maximă de 425 m, care deal are două platouri: *platoul superior*, spre S-V, mai îngust, include construcțiile „Cetății de Sus”; *platoul inferior*, cu 40 de m sub nivelul platoului superior, către N-E, este mult mai larg, cuprinzând clădirile militare și civile ale „Cetății de Jos”. *Orașul de Jos*, apărut în sec. XVII și dezvoltat în sec. XIX și la începutul sec. XX, între „Dealul Cetății” și Târnava Mare, către N, N-E și E, are o altitudine de 315-380 m.

Foto nr. 5 – Dealul Cetății Sighișoara (panoramă de la sfârșitul secolului XIX)
(preluată din *Sighișoara. Ghid turistic*, text Mariana Pascaru, fotografii Florin Andreescu,
Edit. Ad Libri, București, 2006, p. 7)

1. CETATEA MEDIEVALĂ SIGHIȘOARA

Cronologic, inițial a fost construit nucleul fortificat de pe platoul superior al Dealului Cetății, „Acropola” cetății, unde se refugiau în caz de primejdie locuitorii sași, poate și români, ai unei așezări nefortificate de la poalele dealului amintit, către cursul Târnavei Mari. Zona fortificată a fost construită din piatră și lemn, fiind amintită documentar pentru prima dată în 1280 cu denumirea de „Castrum Sex” – Cetatea hexagonală sau Cetatea a VI-a, dintr-un șir de cetăți ridicate de sași în Transilvania în secolul al XIII-lea. În secolul următor, al XIV-lea, s-au așezat pe platoul inferior și au ridicat diferite clădiri o diversitate de meșteșugari organizați în bresle, în 1376 fiind amintite documentar 25 de meserii, grupate

¹ Virgil Ciocâltan, „Semnificații istorice ale toponimului Sighișoara și ale hidronimului Târnava”, în Alt- Schässburg. Istorie. Patrimoniul. Muzeul de istorie Sighișoara, 2, 2009, pp. 9-14; Nicolae Teșculă, „Nume și locuri la Sighișoara. Aspecte privind toponimia și evoluția urbană”, în Alt-Schässburg. Istorie. Patrimoniul. Muzeul de istorie Sighișoara, 1, 2008, pp. 83-96.

² Gheorghe Baltag, *Sighișoara. Schässburg. Segesvár. Istoria de la întemeiere până la 1945*, Cluj-Napoca, Edit. Nereimae Napocae, 2004 (320 p.), *passim*; *** „Sighișoara-orașul culturilor”, în Vatra, nr. 6, 2006, Târgu Mureș, pp. 9-93, *passim*; Patrice Desnos, *Sighișoara-Perla Transilvaniei*, Târgu Mureș, Edit. Sherpa, 2007, 20 p.; *** *Sighișoara*, Târgu Mureș, Edit. Romghid, 2007, 16 p.

în 19 bresle. Marile resurse financiare ale meșteșugarilor și negustorilor Sighișoarei au permis și au obligat civic pe aceștia să ridice un puternic sistem de ziduri și turnuri de apărare a platourilor superior și inferior, înălțat în a doua jumătate a sec. XIV și în sec. XV. Cetatea Sighișoara a devenit astfel una dintre cele mai puternice și greu de cucerit cetăți ale Transilvaniei medievale. Relieful Dealului Cetății, cu cele două platouri, a determinat structura și configurația arhitectonică-militară a centurii de fortificații a Cetății medievale Sighișoara.

Astfel, zidul cetății hexagonale avea o lungime de 930 m, o înălțime inițială de 3-4 m, era consolidat cu 14 turnuri de apărare, fiecare finanțat, ridicat, apărat și administrat de către o anumită breaslă meșteșugărească sighișoreană. Centura de fortificații a fost construită în trei etape:

1. sec. XIV-XV, când zidurile aveau o înălțime de 3-4 m, erau consolidate cu cele 14 turnuri de breslelor meșteșugărești; zidurile aveau creneluri iar turnurile fante pentru tragerea cu arcul și/sau cu arbaleta;

2. sec. XVI, când zidurile au fost înălțate cu 2-3 m și modernizate pentru utilizarea eficientă a armelor de foc – muschete: goluri de tragere, guri de aruncare; unele turnuri de apărare au fost întărite cu barbacane (sistem defensiv, fortificat, ridicat în fața unui turn cu poartă și pod de acces, cu platformă pentru tunuri);

3. sec. XVII, când zidurile au fost supraînălțate cu încă 2-3 m, ajungând astfel la 8-10 m, au fost consolidate cu contraforturi și arcuiri din piatră și cărămidă, cu galerii din lemn pentru apărătorii cetății³.

Turnurile centurii de fortificații, ridicate în sec. XIV-XV și consolidate în cele următoare, au fost: 1. Turnul cu ceas; 2. Turnul Tăbăcarilor; 3. Turnul Cositorarilor; 4. Turnul Aurarilor-Argintarilor; 5. Turnul Funarilor/Frânghierilor; 6. Turnul Măcelarilor; 7. Turnul Cojocarilor-Blănarilor; 8. Turnul Croitorilor; 9. Turnul Țesătorilor; 10. Turnul Cizmarilor; 11. Turnul Lăcătușilor; 12. Turnul Zidarilor-Dulgherilor-Dogarilor; 13. Turnul Fierarilor; 14. Turnul Bărbierilor. Dintre acestea, la sfârșitul sec. XIX mai existau, în diferite stadii de conservare arhitectonică-arheologică, doar nouă turnuri, cinci bastioane de apărare fiind distruse-demolate: Turnul Aurarilor-Argintarilor, al Țesătorilor, al Lăcătușilor, al Zidarilor-Dulgherilor-Dogarilor, al Bărbierilor.

1.1. TURNUL CU CEAS

Turnul cu Ceas, principalul și cel mai impunător donjon al centurii de fortificații, a fost numit inițial **Turnul Porții**, străjerul din piatră al principalei intrări în cetatea feudală. A mai fost numit și **Turnul Sfatului Orășenesc (Primăria)**, pentru că în respectivul turn s-au desfășurat ședințele periodice ale amintitei instituții de conducere a Sighișoarei medievale, de pe la mijlocul sec. XIV până în 1556. Intrarea principală în cetate a fost orientată spre Est, spre Răsărit, locul ridicării Soarelui deasupra orizontului, locul Nașterii rituale, al Vieții, locul Sacru religios. Turnul Porții are la bază formă dreptunghiulară, cu laturile de 14 m × 8,66 m, cu parter + cinci etaje + acoperiș cu diferite ornamentații arhitectonice, cu o înălțime totală de 64 m, din care 34 m are acoperișul piramidal hexagonal cu ornamentele de deasupra. Pereții parterului au o grosime de 2,35 m, iar ai etajelor I și II de 1,30 m, fiind zidite din piatră de râu pe la mijlocul sec. XIV. Etajele III-IV-V, protejate de acoperiș, au fost construite pe la sfârșitul sec. XVI, în contextul amenințărilor externe și a evoluției Principatului Transilvaniei sub protecție otomană. Actuala formă arhitectonică a turnului este din 1677, cu repa-

³ Emil Giurgiu, *Sighișoara*, EST, București, 1982, pp. 65-66; *Sighișoara, ghid turistic*, text Mariana Pascaru, fotografii Florin Andreescu, Edit. Ad Libri, București, 2006, pp. 8-9; Clara Spitzer, *Sighișoara*, prefața de Ștefan Mosora, EST, București, 1980, pp. 6-7; *Sighișoara. România*, text Mariana Pascaru, fotografii Florin Andreescu, Edit. Ad Libri, București, 2008, p. 1; Hedy Löffler, *Sighișoara*, cuvânt către privitor – Pop Simion, Secvențe din istoria cetății – prof. dr. Horia Ursu, EST, București, 1976, pp. 1-2.

rațiile ulterioare din 1774 și 1894. Pentru protecția porții principale a fost construită o barbacană dublă, cu două porți și metereze, care formau două „curți”: exterioară și interioară.

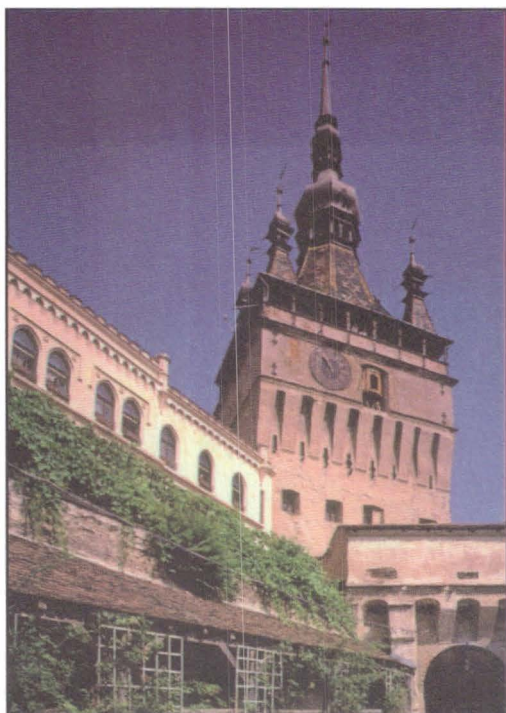

Foto nr. 6 – **Turnul cu Ceas**

(preluată din *Sighișoara. Ghid turistic*, text Mariana Pascaru, fotografii Florin Andreescu, Edit. Ad Libri, București, 2006, coperta 1)

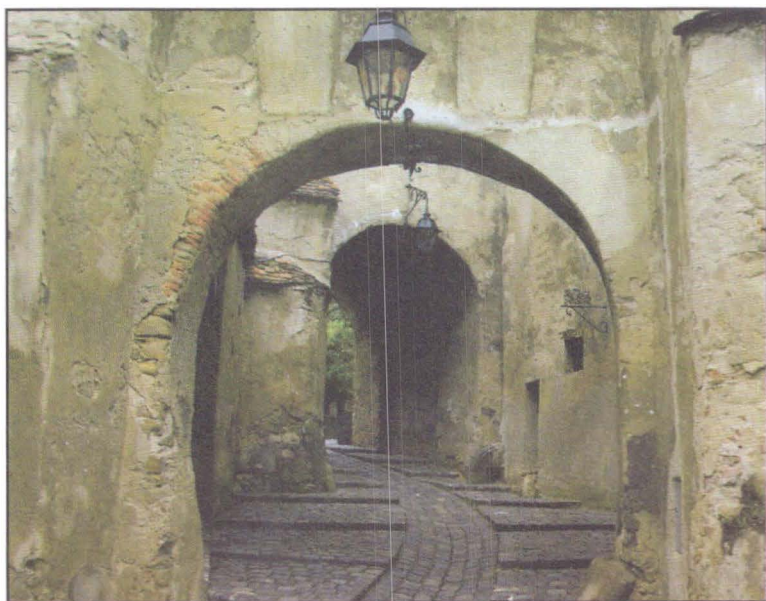
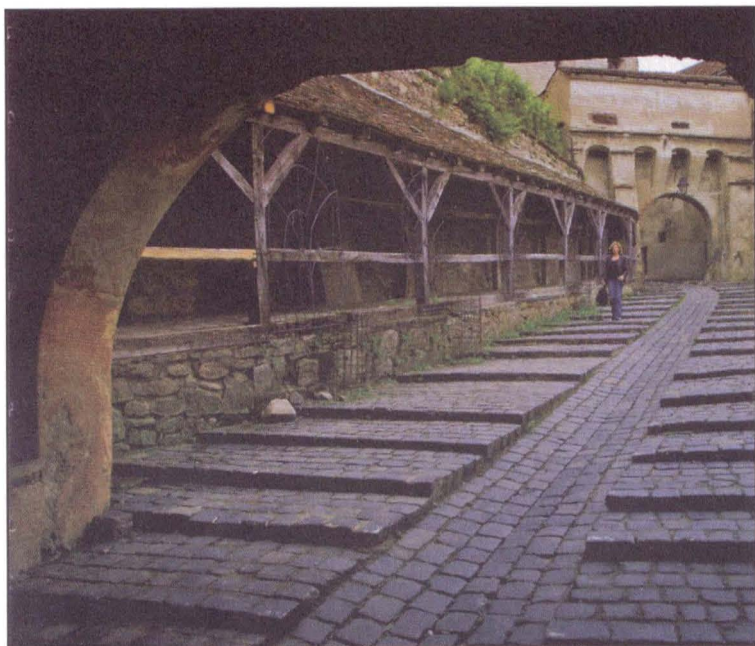

Foto nr. 7 – **Gangul barbacanei Turnului cu Ceas**

(preluată din *Sighișoara. Ghid turistic*, text Mariana Pascaru, fotografii Florin Andreescu, Edit. Ad Libri, București, 2006, p. 12)

Foto nr. 8 – **Coridorul femeilor bătrâne**

(preluată din *Sighișoara. Ghid turistic*, text Mariana Pascaru, fotografii Florin Andreescu, Edit. Ad Libri, București, 2006, p. 13)

Parterul turnului cuprindea a treia poartă a sistemului de apărare dinspre Est, corpul de gardă al soldaților porții a treia, 28 de străjeri conduși de un ofițer (în stânga), camera de tortură, celula condamnaților la moarte (în dreapta), gangul sau coridorul de acces în cetate (în centru). După o primă amenajare în 1780, în 1844, de-a lungul zidului sudic al curții/barbacanei exterioare a fost construită o galerie de lemn pentru accesibilitatea circulației și a accesului în cetate în timpul iernii pentru persoanele vârstnice, numită „coridorul/gangul femeilor bătrâne”. La etajele I, II și III se aflau camere care adăposteau depozitul de arme, muniții și praf de pușcă, trezoreria și arhiva orașului, de asemenea sala de ședințe a Sfatului Orășenesc (la nivelul I până în 1556) și judecătoria cetății⁴. La etajul IV se găsește mecanismul complex al ceasului cetății medievale. La etajul V se află un foișor de observație, de formă hexagonală, a cetății, un balcon deschis, întărit cu stâlpi de lemn ornamentați cu stucaturi. Deasupra se află acoperișul ornamentat. Acestea au fost destinațiile etajelor și camerelor Turnului Porții, în secolele XIV-XIX, până în 1899, când încăperile impozantei clădiri au fost transformate în săli ale Muzeului de istorie a Sighișoarei⁵.

Turnul porții principale a orașului a fost organizat clădire-muzeu în 1899, de către o echipă condusă de dr. Iosef Bacon, primul custode al **Muzeului de Istorie a Sighișoarei**, și alcătuită din Julius Misselbacher, Betty Schuller, Karl Seraphin, Friedrich Melzer, Julius Hollitzer. Ei au organizat pe baze științifice și pe principii tematice primele colecții ale originalului muzeu, având și sprijinul unor sighișoreni binevoitori și interesați de istoria urbei natale. Colecțiile⁶ muzeului au fost îmbogățite și diversificate în deceniile următoare, prin noi achiziții și donații.

⁴ Friedrich Karl Johann Mild, *Schässburger Chronik*, mit Reproduktionen aus dem Photoarchiv des Julius Misselbacher und Anmerkungen von Gernot Nussbächer, Sibiu-Bonn, Schiller Verlag, 2010, 106 p.

⁵ Emil Giurgiu, *op. cit.*, pp. 74-77; *Sighișoara, ghid turistic*, pp. 10-18; Clara Spitzer, *op. cit.*, pp. 12-13; *Sighișoara, România*, pp. 1-4; Hedy Löffler, *op. cit.*, pp. 1, 3, 10, 23, 24.

⁶ Mircea-Radu Iacob, „Emisiuni monetare românești din perioada 1867-1881 aflate în colecțiile Muzeului de istorie Sighișoara”, în *Alt-Schässburg. Istorie. Patrimoniu. Muzeul de istorie Sighișoara*, 2, 2009, pp. 201-211.

În sălile muzeului a fost prezentată evoluția istorică a zonei și a așezării Sighișoara din epoca neolitică până în sec. XX. Astfel, la etajul I al turnului-muzeu este prezentată expoziția de arheologie, cu diverse exponate din neolitic până în sec. X-XI. Ea este completată cu obiecte referitoare la evoluția cetății Sighișoara între sec. XIV – începutul sec. XVII. De asemenea, este expusă macheta configurației urbanistice a Sighișoarei din 1730-1740, realizată de Julius Misselbacher. Reamintesc că la etajul I, din a doua jumătate a sec. XIV până în 1556, s-au desfășurat periodic ședințele Sfatului Orășenesc al Sighișoarei. Primarul și consilierii puteau privi cetatea și împrejurimile prin ferestrele zidurilor din piatră de râu. Etajele turnului-muzeu erau delimitate prin planșee sau podele din scânduri groase, susținute de grinzi sau bărne solide tot din lemn. Accesul între etaje se făcea cu ajutorul scărilor de lemn.

La etajul al II-lea este prezentată expoziția tematică de farmacie și medicină, care conține instrumente chirurgicale și medicale, obiecte și instrumentar de farmacie, acte și diplome medicale etc. Primele instituții sanitare au fost organizate încă din sec. XV (Spitalul anexă al Bisericii Sf. Anton, Lazaretul Leproșilor), iar farmaciile de la sfârșitul sec. XVII (farmacia lui Andreas Bertram, *La Coroana, La Leul, La Vulturul*). La etajul al III-lea este concentrată într-o sală cu boltă gotică, cu nervuri în arc gotic, expoziția de mobilă diversă (uși, mese, dulapuri, comode, cromo-gravuri, clavicord de la începutul sec. XIX) din sec. XVI-XVIII; se adaugă obiectele specifice activității profesionale a breslelor sighișorene (sec. XVI-XVIII)⁷. Deasupra intrării în amintita sală, a fost așezată vechea stemă din piatră a Sighișoarei medievale, cu deviza: *Nomen Domini, turris fortissima* („Numele Domnului este cel mai puternic turn”), reprezentând o poartă cu trei turnuri deasupra, păzită de un leu încoronat.

La etajul al IV-lea a fost așezat mecanismul complex, cu diverse componente, ale ceasului mecanic al cetății care a dat, de altfel, numele celui mai impozant și mai înalt turn al sistemului de fortificații medievale a Sighișoarei. În 1604 la etajul al IV-lea al extensiei pe verticală a turnului, a fost amplasat un orologiu cu mecanism din lemn, înlocuit în 1648 cu un nou mecanism din metal, de către meșterul ceasornicar Johannes Kirschel, originar din Königsberg, stabilit ulterior la Sighișoara. Acel mecanism anunța acustic sferturile, jumătățile și orele întregi, de asemenea mișca figurinele care simbolizau zilele săptămânii, în precisă corelație temporală cu rotația acelor orologiilor. Mecanismul ceasului a fost reparat și modernizat de mai multe ori: în 1677-1678, după marele incendiu care a afectat grav cetatea; apoi în deceniile următoare; în 1906, când a fost montat un mecanism electric, fără conectarea figurinelor; în 1964, când ceasornicarii locali Konradt, tatăl și fiul, au realizat corelarea electrică a orologiilor cu figurine și au introdus un generator electric de avarie pentru funcționarea continuă a mecanismului orologiului localității.

Mecanismul complex al ceasului din Turnul Porții este compus din: două cadrane cu diametrul de 2,40 m, cu ace pentru indicarea orelor și minutelor, cadrane amplasate pe fața turnului către Cetatea de jos (spre N-V) și pe latura către Cetatea de sus (spre S-V); ansamblul celor șapte statuete, reprezentând cele șapte zile ale săptămânii (în partea superioară a nișei), care se rotește deasupra altor două figuri reprezentând: *un toboșar*, care lovește cu ciocanul din mână dreaptă un clopot, marcând acustic sferturile, jumătățile și ora exactă (în stânga); *un călău*, în dreapta, agitând energic un bici și o secure, „unelte sale profesionale”. În dreapta amintitului grup statuar, cu figurine din lemn de tei, înalte de 0,80 m, colorate strident, se află inscripția în limba latină, care menționează reparațiile turnului și ceasului din 1677-1678; 1774, 1894. Toate aceste elemente se află pe fața turnului către Cetatea de jos (spre N-V).

⁷ Nicolae Teșculă, „Breslele sighișorene reflectate în colecțiile Muzeului de istorie Sighișoara. Sigiliile de breaslă”, în *Marisia*, 29, 2009, Târgu Mureș, pp. 193-208.

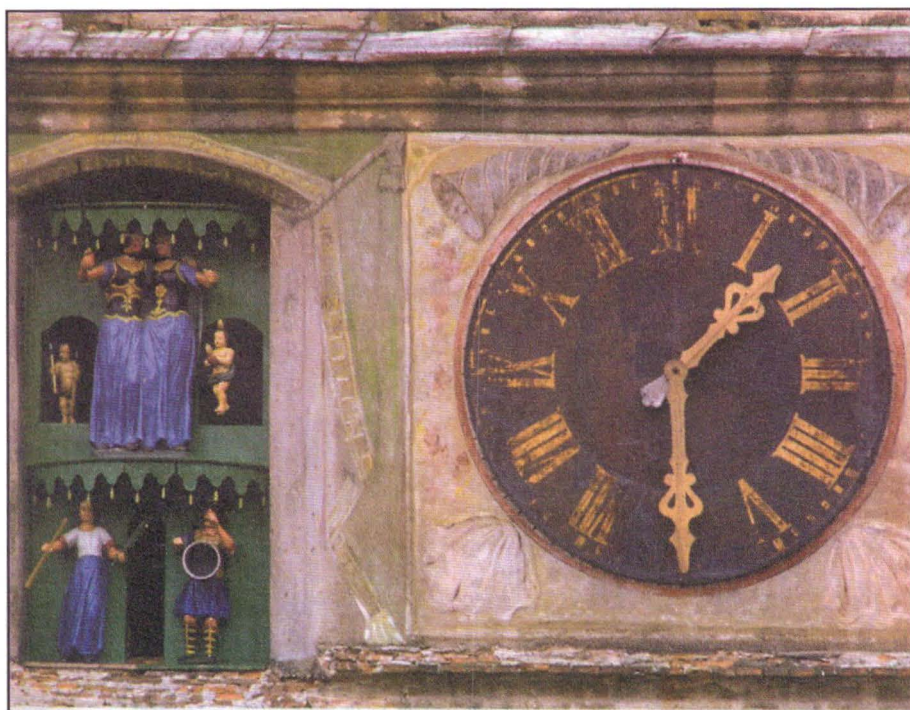

Foto nr. 9 – **Fațada Turnului cu Ceas, către cetate – detaliu**
(preluată din *Sighișoara. Ghid turistic*, text Mariana Pascaru, fotografii Florin Andreescu,
Edit. Ad Libri, București, 2006, p. 14)

Pe fața turnului către Cetatea de sus (către S-V), mecanismul ceasului era format, pe lângă cadranul clasic, dintr-un grup statuar eșalonat pe două nivele: la cel superior *Justiția* cu balanța în mâna dreaptă; cele două zeițe, în rochii albastre, sunt încadrate cu alte două statuete, *Ziua* în stânga și *Noaptea* în dreapta. La nivelul inferior, în stânga, zeița *Păcii*, cu o ramură de măslin și cu o trompetă dreaptă în mâini. În stânga, un toboșar identic la înfățișare și ca activitate cu cel de pe fațada de N-V.

Simbolistica figurinelor de pe latura de N-V a Turnului cu Ceas este foarte interesantă și sugestivă: personificări ale principalelor zeități greco-romane, socotite patroni ai zilelor săptămânii, ai unor planete, metale, meserii, cu diferite conotații simbolice din astronomie, astrologie, alchimie etc. Astfel, figurina *Luni* o reprezintă pe zeița Lunii, Selene, identificată și cu Artemis/Diana, zeiță ale vânătorii și animalelor, sculptată cu arc și săgeți în mână, cu o semilună pe cap, simbol al argintului. Statuia *Marți* se afla sub patronajul zeului Marte/Ares, zeu al războiului, reprezentat cu sulită și coif, cu simbolul alchimic al fierului și cu semnul zodiacal al Berbecului. Ziua/statuia *Miercuri* reprezintă pe zeul Mercur/Hermes, curierul zeilor, dar și zeu al comerțului, protectorul comerțului, al bogăției, dar și al hoților! Deasupra capului statuii este reprezentat semnul mercurului sau al argintului viu, simbol al naturii sale celeste, care asigură legătura între lumea vizibilă și cea invizibilă. Figurina *Joi* îl reprezintă pe Jupiter/Zeus, divinitate celestă, stăpânul cerului/Imperiul zeilor, pe cap apare simbolul alchimic al cositorului/staniului. Ziua *Vineri* este reprezentată de Venus/Afrodita, zeița frumuseții și a dragostei, însoțită de Cupidon înaripat: deasupra cuplului este fixat semnul cuprului, simbol al pasiunii. Statuia *Sâmbătă* îl reprezintă pe Saturn, zeul agriculturii și al abundenței cerealiere, are așezat deasupra capului simbolul plumbului, al nopții, opus luminii și Soarelui. Figurina *Duminică* îl reprezintă pe Zeul Soarelui, pe Sol / Helios, simbolizat printr-o femeie cu o coroană de raze aurii, simbol al aurului, marea taină și marea provocare a alchimiştilor medievali, stăpâna bogățiilor pământului.

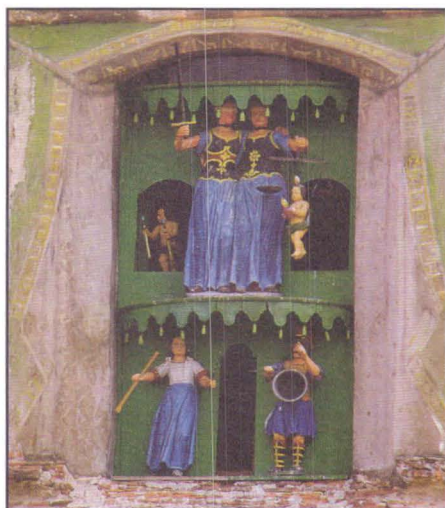

Foto nr. 10 – **Justiția și Dreptatea (în centru), Ziua și Noaptea (lateral), Zeița Păcii și Toboșarul (jos)**
(preluată din *Sighișoara. Ghid turistic*, text Mariana Pascaru, fotografii Florin Andreescu,
Edit. Ad Libri, București, 2006, p. 18)

La etajul al V-lea al turnului se află un foișor de observare a cetății și orașului Sighișoara, ziua și noaptea, materializat într-un balcon deschis sprijinit pe 8 stâlpi de lemn, pe lungime și 6 stâlpi pe lățime, pilonul de colț fiind comun în structura arhitectonică. Deasupra etajului al V-lea se află acoperișul turnului porții, înalt de 34 de metri. El este compus dintr-o piesă centrală și patru piese de colț, acoperite, în partea inferioară, cu țigle smălțuite; partea centrală, hexagonală, este formată din doi bulbi succesivi pe verticală, cu dimensiuni descrescătoare, acoperite cu tablă din cupru; deasupra se înalță un stâlp meteorologic, cu un cocoș rotativ din tablă în vârf, în funcție de direcția vântului. Sub cocoșul glisant au fost amplasate, în funcție de statutul geo-politic al Transilvaniei, diferite simboluri: semiluna otomană, din 1677, pajura bicefală austriacă, din 1776. În cele patru colțuri ale acoperișului sunt așezate patru turnulețe înalte de 12,5 m, simboluri ale independenței juridice a cetății Sighișoara, care deținea *jus gladii*, adică *dreptul sabiei*, de a pedepsi pe răufăcători și criminali cu pedeapsa capitală⁸.

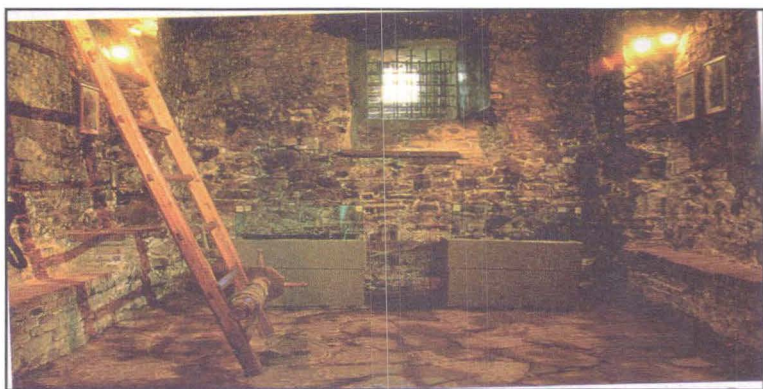

Foto nr. 11 – **Camera de tortură din gangul sudic al Turnului cu Ceas**
(preluată din *Sighișoara. Ghid turistic*, text Mariana Pascaru, fotografii Florin Andreescu,
Edit. Ad Libri, București, 2006, p. 21)

⁸ Emil Giurgiu, *op. cit.*, pp. 77-80; *Sighișoara, ghid turistic*, pp. 18-25; Clara Spitzer, *op. cit.*, pp. 13-15.

1.2. CENTURA DE FORTIFICAȚII ȘI TURNURILE CETĂȚII SIGHIȘOARA

După prezentarea turnului-simbol al cetății medievale Sighișoara, al localității Sighișoara, continuăm descrierea celorlalte turnuri și a zidurilor celei mai reprezentative așezări fortificate medievale transilvănene. Excursul arheologic se va derula în sensul mișcării acelor de ceasornic, plecând de la *Turnul Porții – Turnul cu Ceas*. Către S-V, zidul medieval este consolidat cu *Turnul Tăbăcarilor*, unul dintre cele mai vechi bastioane ale citadelei, datând de pe la începutul sec. XIV. Are bază pătrată, formă semipiramidală, cu acoperișul într-un singur plan, 13 m înălțime, cu un contrafort de susținere exterior. Poziția periferică a celui turn permite ipoteza neincendierii turnului în 1676. Turnul Tăbăcarilor asigura, de asemenea, apărarea curții interioare a barbacanei din fața Turnului cu Ceas⁹.

Foto nr. 12 – **Turnul Tăbăcarilor**

(preluată din *Sighișoara. Ghid turistic*, text Mariana Pascaru, fotografii Florin Andreescu, Edit. Ad Libri, București, 2006, p. 27)

În continuare, spre S-V, a fost amplasat *Turnul Cositorarilor*, impozant dar și amestecat arheologic, cu o înălțime de 25 m (turnul + acoperișul). Astfel, acest turn a fost zidit în prima jumătate a sec. XIV, fiind ulterior reparat de mai multe ori, cu schimbări succesive de formă arhitectonică. Baza turnului este dreptunghiulară, tulpina cu două etaje este pentagonală, etajul lărgit, sprijinit pe console, este octogonal, acoperișul din țiglă are formă hexagonală, cu laturi inegale. Turnul este apărat de un bastion pentagonal, cu orientare către Cetaatea de Jos, construit în 1583. Între turnul Cositorarilor și Turnul Tăbăcarilor a fost ridicată *Galeria pușcașilor*, un culoar acoperit cu lemn și țiglă, susținut pe arcuri de zid din piatră¹⁰.

⁹ Emil Giurgiu, *op. cit.*, pp. 107; *Sighișoara, ghid turistic*, p. 27; Clara Spitzer, *op. cit.*, p. 15; *Sighișoara. România*, p. 19; Hedy Löffler, *op. cit.*, foto nr. 74.

¹⁰ Emil Giurgiu, *op. cit.*, pp. 107-108; *Sighișoara, ghid turistic*, pp. 28-29; Clara Spitzer, *op. cit.*, p. 15; *Sighișoara. România*, p. 20; Hedy Löffler, *op. cit.*, foto nr. 105.

Foto nr. 13 – Turnul Cositorarilor și Galeria Pușcașilor

(preluată din *Sighișoara. Ghid turistic*, text Mariana Pascaru, fotografii Florin Andreescu, Edit. Ad Libri, București, 2006, p. 29)

Zidul de apărare al Cetății de Sus este întrerupt în dreptul școlii vechi, ridicată la începutul sec. XVII, actualmente Liceul „Joseph Haltrich”, continuă apoi către cel mai înalt punct al platoului și al Cetății de Sus, unde a fost zidit *Turnul Aurarilor*, în prima jumătate a sec. XIV. Izvoarele istorice amintesc faptul că semăna arhitectonic cu vecinul său de la N-E, Turnul Cositorarilor, că zidăria de la balconul turnului era poleită cu aur, fiind vizibilă de la mare distanță. În anul 1551, generalul austriac Gian Batista Castaldo a ordonat ridicarea unui bastion, cu platformă de tragere pentru artilerie, în fața acestui turn, aruncat ulterior în aer, în 1706, de generalul curut Pekri Lörincz. Peste un secol, în 1809, un trăsnet a lovit turnul, deteriorându-l grav. A fost demolat în 1863, pe locul său ridicându-se sala de gimnastică a Gimnaziului Evanghelic, devenită din 1936 capelă mortuară. Pe locul bastionului lui G. B. Castaldo a fost amenajată o grădină botanică școlară, apoi un teren de fotbal¹¹.

De la fostul Turn al Aurarilor către N-E, în dreptul Cimitirului evanghelic din deal, zidul Cetății din Deal lipsește, până la *Turnul Frângerilor*, distrus fiind tot în 1706, de același general curut P. Lörincz. Acest turn are o bază pătrată, formă pătrată, acoperiș din țiglă cărămie în patru ape. Forma simplă arhitectonică și locul său în centura de apărare a Cetății de Sus sunt argumente în datarea zidirii sale inițiale în prima jumătate a sec. XIV. Turnul a fost reparat în 1630, în sec. XIX devenind locuința paznicului Cimitirului evanghelic din deal și a familiei sale¹².

¹¹ Emil Giurgiu, *op. cit.*, pp. 103-104; *Sighișoara, ghid turistic*, pp. 29-30; Clara Spitzer, *op. cit.*, pp. 8, 15.

¹² Emil Giurgiu, *op. cit.*, p. 105; *Sighișoara, ghid turistic*, pp. 31; Clara Spitzer, *op. cit.*, p. 8; *Sighișoara. România*, p. 22; Hedy Löfler, *op. cit.*, foto nr. 88. <http://www.cimec.ro> / <http://www.muzeubt.ro>

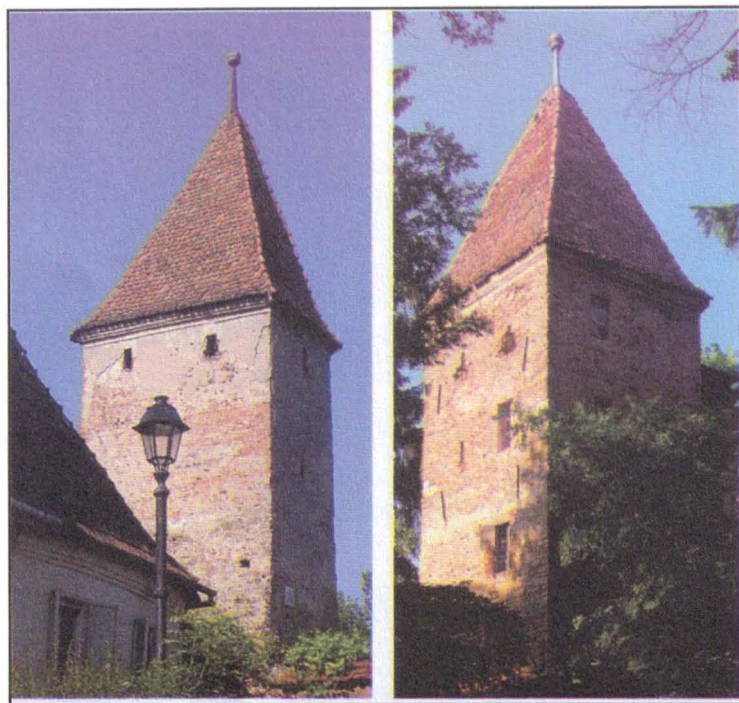

Foto nr. 14 - Turnul Măcelarilor (stânga) și Turnul Frânghierilor (dreapta)
(preluată din *Sighișoara. Ghid turistic*, text Mariana Pascaru, fotografii Florin Andreescu,
Edit. Ad Libri, București, 2006, p. 31)

În continuare, către N-E este zidit *Turnul Măcelarilor*, protejat de un bastion de artilerie, cu tunuri amplasate pe o platformă deschisă spre Valea Târnavei Mari și a Șaeșului. Turnul are bază, formă și acoperiș din țiglă hexagonale, fiind construit pe la jumătatea sec. XV, iar bastionul un secol mai târziu. Zidul de apărare dintre Turnul Frânghierilor și Turnul Măcelarilor s-a prăbușit în 1994, nemaifiind restaurat ulterior, din lipsă de fonduri și de interes arheologic citadin local¹³.

De-a lungul zidului de incintă, spre V., se află o altă poartă de intrare în Cetatea Sighișoarei, numită *Poarta Târlei* sau *Poarta Törle*, construită la mijlocul sec. XIX, la capătul N-V al Străzii Cojocarilor. Această intrare a fost realizată pentru accesul rapid al ciobanilor către pantele dealului vecin, unde oile erau ținute „la târlă”. La câțiva metri de această intrare domină semeț *Turnul Cojocarilor (Blănarilor)*, construit pe la mijlocul sec. XIV. Turnul are bază pătrată, formă pătrată, cu patru etaje, cu acoperiș din țigle cărămizii, cu streșină pătrată, în patru ape. Grav deteriorat de incendiul din 1676, a fost reconstruit în forma actuală, nivelul al patrulea este sprijinit pe console și are guri de tragere, inițial pentru arcuri și arbalette, apoi pentru arme de foc¹⁴.

În apropierea Turnului Cojocarilor a fost construit *Turnul Țesătorilor*, în sec. XV, pentru a consolida zidul de incintă al cetății către N-V. În sec. XVIII și la începutul celui următor, sub stăpânirea habsburgică, turnul a fost închisoare militară. În 1858, Turnul Țesătorilor și zidul de legătură cu Turnul Cojocarilor au fost dărâmate și, cu materialul litic astfel obținut, au fost pavate străzile și aleile cetății¹⁵.

¹³ Emil Giurgiu, *op. cit.*, p. 106; *Sighișoara, ghid turistic*, p. 31; Clara Spitzer, *op. cit.*, p. 8; *Sighișoara. România*, p. 21; Hedy Löffler, *op. cit.*, foto nr. 49.

¹⁴ Emil Giurgiu, *op. cit.*, p. 106; *Sighișoara, ghid turistic*, pp. 32-33; Clara Spitzer, *op. cit.*, p. 9; *Sighișoara. România*, p. 20; Hedy Löffler, *op. cit.*, p. 16, 59.

¹⁵ Emil Giurgiu, *op. cit.*, p. 106; *Sighișoara, ghid turistic*, p. 32; Clara Spitzer, *op. cit.*, p. 9.
<http://www.cimec.ro> / <http://www.muzeubt.ro>

Foto nr. 15 – **Turnul Cojocarilor (stânga) și Turnul Cizmarilor (dreapta)**
(preluată din *Sighișoara. Ghid turistic*, text Mariana Pascaru, fotografii Florin Andreescu,
Edit. Ad Libri, București, 2006, p. 32)

Foto nr. 16 – **Turnul Croitorilor**
(preluată din *Sighișoara. Ghid turistic*, text Mariana Pascaru, fotografii Florin Andreescu,
Edit. Ad Libri, București, 2006, p. 33)

A doua poartă medievală de intrare în cetate, cea dinspre N-V, este apărată de impozantul *Turn al Croitorilor*, construit pe la mijlocul sec. XIV. Poarta și Turnul Croitorilor au fost construite simetric față de poarta opusă de SE și Turnul Porții/Sfatului/cu Ceas, cu care au multe similitudini arhitectonice și militare. Turnul Croitorilor a fost construit în plan <http://www.cimec.ro> / <http://www.muzeubt.ro>

dreptunghiular, cu două ganguri de acces, cu boltă romanică, la parter, pe latura lungă a dreptunghiului. Cele două etaje superioare, masive și robuste, au ferestre de tragere (pentru arcuri, arbalet, puști) și de aruncare (apă fiartă, smoală aprinsă). Acoperișul din țiglă roșatică, cu bază dreptunghiulară, are patru ape, iar la capetele crestei acoperișului sunt lănci pentru steaguri și fanioane, indicatoare de vânt și simboluri metalice. Gangurile de la parter erau apărate în trecut cu porți de lemn pe structuri metalice și cu grilaje groase din fier. În fața porții de N-V și a Turnului Croitorilor a fost zidită o barbacană de formă patrulateră, din care nu se mai păstrează decât un fragment de zid în stânga șoselei carosabile de acces în Cetatea de Jos. În timpul catastrofalului incendiu din 1676, turnul a ars iar praful de pușcă depozitat la primul etaj a explodat, distrugând partea superioară a turnului și gangul nordic, depozitul de armament, de materii prime ale croitorilor și de grâu al cetății. A fost reconstruit în actuala formă arhitectonică în 1677 și restaurat în 1935¹⁶.

Turnul nordic al cetății medievale Sighișoara a fost *Turnul Cizmarilor*, construit la aproximativ 20 m spre NE față de Turnul Croitorilor. A fost zidit în formă primară în a doua jumătate a sec. XIV, cu plan simplu pătrat, cu etaj înălțat și cu turnulețe de observație orientate spre N, către Valea Târnavei, și spre S, către cetatea medievală, ambele elemente arhitectonice de pază fiind încastrate în acoperișul piramidal. A fost menționat documentar pentru prima dată în 1521, apoi în 1594 după reconstrucția sa. A fost fortificat în 1603, distrus parțial în 1606, a fost reconstruit și refortificat în 1648-1650, când în fața acestui turn a fost construit un bastion pentru artilerie, numit Bastionul Cizmarilor sau al Călugărițelor franciscane. În timpul marelui incendiu din 1676, pulberea păstrată în Turnul Cizmarilor a explodat, dărâmând donjonul. A fost reconstruit din temelii în 1681, cu bază și formă hexagonală, cu două turnulețe încastrate în acoperișul piramidal. Cu doar parter, etajul I și acoperișul înălțat, este mai scund decât turnurile vecine. Bastionul Cizmarilor a fost dărâmat în 1846. De la acest bastion s-a păstrat o piatră unde erau gravate cea mai veche stemă a orașului medieval Sighișoara și deviza *Nomen Domini, turris fortissima* (Numele Domnului, turnul cel mai puternic), izvor lithografic păstrat astăzi la Muzeul de Istorie a Sighișoarei din Turnul Porții/cu Ceas. După 1950, în Turnul Cizmarilor au fost depozitate fonduri arhivistice, ceea ce a impus modernizări arhitectonice la geamuri și uși, a fost reconstruită o scară exterioară de acces la etajul I, din lemn cu acoperiș din țiglă, în 2001¹⁷.

În continuare, spre SE, a fost construit *Turnul Lăcătușilor*, în a doua jumătate a sec. XIV, cu plan pătrat, cu două etaje, cu acoperiș mediu înălțat. Distrus în incendiul din 1676, a fost reconstruit, asemenea Turnului Cizmarilor, prin 1678-1680; a fost dărâmat în 1894, când pe amplasamentul său și al Bisericii maicilor franciscane a fost zidită Biserica romano-catolică, existentă și astăzi¹⁸.

Înaintând spre SE, identificăm locul unde a fost ridicat în a doua jumătate a sec. XIV *Turnul Dogarilor-Dulgherilor-Zidarilor*, asemănător arhitectonic cu vecinul său la NV, Turnul Lăcătușilor. Turnul Dogarilor a fost demolat în 1886, pe amplasamentul său construindu-se *Palatul Administrativ* al autorității locale ungare, între 1886-1888. Ulterior, a fost al administrațiilor locale interbelice, postbelice (socialiste) și post-decembriste (Primăria Sighișoara)¹⁹.

SE-ul Cetății medievale a Sighișoarei a fost apărat de *Turnul Bărbierilor*, ridicat, ca și vecinii săi, în a doua jumătate a sec. XIV, cu un plan dreptunghiular. A fost dărâmat în 1631 și a fost zidit la V de amplasamentul său, după 1631, noul *Turn al Fierarilor*, tot cu plan dreptunghiular, preluat probabil de la vechiul donjon. Această renovare arhitectonică/de

¹⁶ Emil Giurgiu, *op. cit.*, p. 106; *Sighișoara, ghid turistic*, pp. 32-33; Clara Spitzer, *op. cit.*, p. 9; *Sighișoara. România*, p. 20; Hedy Löffler, *op. cit.*, fotografii nr. 55, 66, 78, 81.

¹⁷ Emil Giurgiu, *op. cit.*, p. 107; *Sighișoara, ghid turistic*, pp. 32-33; Clara Spitzer, *op. cit.*, p. 10; *Sighișoara. România*, p. 19; Hedy Löffler, *op. cit.*, fotografii nr. 62-63.

¹⁸ Emil Giurgiu, *op. cit.*, p. 107; *Sighișoara, ghid turistic*, p. 34; Clara Spitzer, *op. cit.*, p. 11.

¹⁹ Emil Giurgiu, *op. cit.*, p. 107; *Sighișoara, ghid turistic*, p. 34; Clara Spitzer, *op. cit.*, p. 11.

apărare a fost impusă de reajustarea traseului zidului de apărare al cetății către SE, realizată în 1631-1632. Compus din parter – etajul I – acoperiș piramidal mediu, Turnul Fierarilor are sub protecția din țiglă fante de tragere cu arcul, arbaleta și archebuza și guri de aruncare cu păcură încinsă și apă fierbinte, fiind adosat zidului de incintă al cetății. Privit din afară, turnul este impozant și impunător, privit din cetate, etajul superior este la nivelul de călcare-locuire din fortăreața medievală²⁰.

Foto nr. 17 – Turnul Fierarilor

(preluată din *Sighișoara. Ghid turistic*, text Mariana Pascaru, fotografii Florin Andreescu, Edit. Ad Libri, București, 2006, p. 34)

1.3. ALTE MONUMENTE ISTORICE DIN CETATEA DE SUS

După călătoria istorico-arheologică de-a lungul centurii de fortificații a cetății medievale Sighișoara, să continuăm deplasarea în *interiorul* citadelei sighişorene, unde vom admira și vom descrie străzi, case de locuit, edificii publice, piețe publice etc.

În interiorul cetății, „*intra muros*”, pe cele două platouri, superior și inferior, au fost trasate străzi și alei (care există și sunt funcționale și astăzi!) orientate pe direcția SV-NE (de la „Biserica din Deal” către Primăria Sighișoara – Biserica Romano-catolică) și pe *direcția*

²⁰ Emil Giurgiu, *op. cit.*, p. 107; *Sighișoara, ghid turistic*, pp. 34-35; Clara Spitzer, *op. cit.*, p. 11; *Sighișoara. România*, p. 19; Hedy Löffler, *op. cit.*, fotografii nr. 31, 39; Adriana Stroe, Aurelian Stroe, „Turnul fierarilor din Sighișoara. Studiu istoric”, în vol. *In memoriam Radu Popa*, Cluj Napoca, 2003, pp. 361 – 369.

NV-SE (de la Turnul cu Ceas – poarta principală către Turnul/Poarta Croitorilor și către Turnul Cojocarilor/Blănarilor și Poarta/Intrarea Törle). Astfel, pe direcția SV-NE sunt următoarele căi de acces: Strada Scării – Scara acoperită a școlarilor – Strada Școlii – Strada Bastionului; Strada Cositorarilor – Piața Muzeului; Strada Cojocarilor – Strada Tâmplarilor; Strada Zidul Cetății – Strada Mănăstirii. Pe direcția NV-SE sunt: Strada Scării (porțiunea de pe platoul superior), de la Liceul Teoretic „Joseph Haltrich” la intrarea în Cimitirul Evanghelic din Deal; Str. Cojocarilor și Alea Scării școlarilor, de la Turnul Tăbăcarilor la Turnul Cojocarilor; Str. Muzeului, numită uneori și Str. Pieții, de la Turnul cu Ceas/intrarea de SE – Piața Muzeului – Piața Cetății – la Turnul Croitorilor/intrarea de NV.

În cetatea medievală au existat în secolele anterioare, precum și astăzi, 164 case de locuit/locuințe și 13 edificii publice. Clădirile-locuințe au fost construite pe verticală cu 1-2 etaje, în funcție de înclinația Dealului Cetății, cu acoperișuri-foișor, de unde se putea supraveghea și eventual, apara intrarea în casă. Ușile și geamurile, de formă dreptunghiulară, aveau dimensiunile strict necesare funcționării lor. Scări interioare înguste, întunecoase, asigurau accesul către etajele superioare și podul casei. Străzile, aleile și gangurile sunt înguste, întunecoase, pavate cu piatră cu rigole pietruite pe mijlocul căii de acces, pentru scurgerea apei pluviale și a celei menajere. Nu exista canalizare subterană, în sensul contemporan al termenului. În interiorul cetății au fost săpate opt fântâni, adânci de peste 30 m, până la nivelul Târnavei Mari; numărul surselor de apă potabilă a fost totuși insuficient pentru nevoile cotidiene ale orașenilor, al căror număr a depășit 3-4000 de locuitori, în sec. XVI-XIX, în cazul unor asedii cu medie și lungă durată sau în situația periculoasă a unor incendii²¹. Prezentarea edificiilor publice și a locuințelor Sighișoarei se va face pe direcția SV-NE, de pe platoul superior către cel inferior.

Astfel, pe platoul superior se află: „Biserica din Deal”, „Școala din Deal” și clădirea Liceului Teoretic „Joseph Haltrich”.

„Biserica din Deal” a fost zidită pe vârful „Dealului Cetății”, la cea mai înaltă cotă a promontoriului (+429 m), impunându-se ca și centru religios catolic, apoi protestant, al comunității locale sighișorene. A devenit, de asemenea, simbolul religios al Sighișoarei, cum Turnul cu Ceas s-a impus drept simbol civil-civic al cetății medievale. Biserica catolică de pe Deal, cu numele și hramul *Sfântului Nicolae*, a fost construită în mai multe etape, în sec. XIV-XVI, pe temelia-fundație a unei biserici-sală în stil romanic din sec. XIII și prin înglobarea în structura arhitectonică finală și a turnului de apărare al cetății de refugiu de pe respectivul deal, acropolă databilă la începutul sec. XIII. Astfel, în prima jumătate a sec. XIV a fost construită biserica catolică tip basilică romană. În 1429 s-a încheiat reamenajarea vechii structuri romanice în biserica-hală gotică, cu nave laterale spre N și S. Alte adaosuri și completări arhitectonice și picturale murale au fost finalizate până prin 1525-1530. Amintită documentar în 1345, într-un act de confirmare a privilegiilor feudale ale sighișorenilor, semnat de regele Ludovic I de Anjou, biserica-hală a fost reparată și restaurat interiorul în secolele XVII-XX (1590, 1598, 1613, 1619, 1654, 1655, 1679, 1687, 1698, 1726, 1728, 1776, 1839, 1934, 1992-2003). *Exteriorul* bisericii, din punct de vedere arhitectonic este sobru, sever, impunător. Deasupra contraforților de pe laturile de N și de S se află grupul statuar din piatră *Închinarea Magilor*, completat cu al patrulea element, statuia *Fecioara Maria cu Pruncul Iisus*. Celălalt element compozițional decorativ extern este format din geamurile înalte și înguste de pe laturile de N, de S, de V. Față de axa longitudinală E-V a clădirii, biserica este asimetrică, partea nordică fiind supradimensionată față de cea sudică. Această asimetrie arhitectonică este rezultatul integrării în corpul bisericii-hală gotice a construcțiilor anterior ridicate în perimetrul lăcașului religios: mica biserică-sală romanică, turnul de apărare al acropolei de pe deal, construit în prima jumătate a sec. XIII. Întreaga construcție are dimensiunile maxime de 53 m lungime, 30 m lățime, 42 m înălțime.

²¹ Emil Giurgiu, *op. cit.*, pp. 66-69; *Sighișoara, ghid turistic*, pp. 4-5, 9 și hărțile cetății medievale.
<http://www.cimec.ro> / <http://www.muzeubt.ro>

Foto nr. 18 – **Biserica din Deal (stânga) și Școala din Deal (dreapta)**
(preluată din *Sighișoara. Ghid turistic*, text Mariana Pascaru, fotografii Florin Andreescu,
Edit. Ad Libri, București, 2006, p. 36)

*Interiorul Bisericii Sf. Nicolae contrastează arhitectural, conceptual, estetic, artistic, cu exteriorul sobru, auster, asimetric. Astfel, interiorul dovedește o armonie arhitectonică echilibrată, prin îmbinarea inteligentă a părților interioare ale bisericii (intrarea, clopotnița, nava principală, navele laterale, altarul²², corul, sacristia, cripta) cu elementele de cult (agheasmatar, bănci, amvon, confesional, bastisteriu, altarul-masă, strane, tabernacol, orga, altarul principal, lapidariu), cu picturile murale, cu statuile de la altar. *Frescele*, identificate și restaurate în 1934, reprezintă diverse scene biblice, fiind pictate de diferiți meșteri din a doua jumătate a sec. XIV – mijlocul sec. XVI. *Statuile* de la altar, din lemn, îi reprezintă, în mărime naturală, pe cei patru evangheliști: Matei, Marcu, Luca, Ioan, fiind realizate pe la mijlocul sec. XVII. *Lapidariul*, situat în nava nordică, în V acesteia, conservă câteva lespezi tombale ale unor conducători ai Sighișoarei, cioplite de meșterul pietrar local Elias Nicolai, în sec. XVII, decorate cu motive renaștentiste în stil baroc. Reprezentative sunt pietrele de mormânt ale lui Georgius Heltner (mort în 1640) și Stephanus Mann (mort în 1647), fost primar al Sighișoarei. *Cripta* se află la subsol, sub corul lăcașului de cult, fiind la origine vechea biserică-sală romanică din sec. XIII, devenită subterană prin construirea propriu-zisă a clădirii și ridicarea nivelului de călcare interior și exterior cu peste 2 m, prin consolidarea cu pământ bătătorit a fundațiilor. Cripta a fost amenajată cu câte trei rânduri de sicrie suprapuse pe fiecare latură, un rând având 10 nișe de zid. Toate elementele componente ale „inventarului” Bisericii din Deal sunt unicate în categoria lor arheologică-artistică, fiecare cu o valoare inestimabilă, pentru a căror restaurare și conservare s-a întocmit, s-a aplicat și s-a finalizat un proiect specific, derulat între 1992-2003 și distins în vara anului 2005 cu Marele Premiu „Europa Nostra”, acordat de Uniunea Europeană pentru Patrimoniu Cultural-Istoric. Lângă Biserica din Deal se află *Cimitirul Evanghelic* al Sighișoarei și *capela* acestuia²³.*

²² Cristian Firea, „*Polipticul din Sighișoara-un retablu dominican?*”, în *AT*, 19, 2009, Cluj Napoca, pp. 69-79.

²³ Emil Giurgiu, *op. cit.*, pp. 93-102; *Sighișoara, ghid turistic*, pp. 36-45; Clara Spitzer, *op. cit.*, p. 20-21; *Sighișoara. România*, p. 17-18; Hedy Löffler, *op. cit.*, fotografii nr. 41, 65, 68, 69, 71, 76; Corina Popa, „*Pictura murală a „Bisericii din Deal” și istoria orașului Sighișoara*”, în *AT*, 8-9, 1998 – 1999, Cluj Napoca, pp. 175 – 186.

Foto nr. 19 – **Interiorul Bisericii din Deal (vedere către altar)**
(preluată din *Sighișoara. Ghid turistic*, text Mariana Pascaru, fotografii Florin Andreescu,
Edit. Ad Libri, București, 2006, p. 41)

„Școala din Deal” și Liceul Teoretic „Joseph Haltrich” sunt celelalte clădiri și instituții de pe Dealul/platoul superior al Cetății Sighișoara. Vechea școală medievală sighișoreană a fost amintită documentar prima dată în 1522, fiind condusă de un *baccalaureatus rector*, cu locația în vechea clădire a mănăstirii domenicanelor, așezată la baza platoului superior, în stânga scării acoperite a școlarilor, lângă ruinele bisericii vechi a domenicanelor. Dar școala era mult mai veche, înființată de călugării domenicani pe la mijlocul sec. XIV. Unii elevi și absolvenți ai acestei școli superioare, *Schola Maioris*, au fost nominalizați în matricolele Universității din Viena, ca studenți în perioada 1377-1530. Limba de predare a fost latina, iar în programa școlară și în activitatea didactică s-a resimțit influența Bisericii Catolice. La mijlocul sec. XVI, după ce sașii sighișoreni au adoptat Reforma religioasă, *Schola Maioris* a fost preluată de Sfatul/Primăria orașului, bunurile și clădirile domenicanelor confiscate și călugării obligați să părăsească cetatea. Prima clădire a școlii de pe platoul superior a fost construită în 1607-1608, la N. „Bisericii din Deal”. Pentru că spațiul școlar a devenit insuficient pentru nevoile educaționale ale cetății, s-a pus problema construirii unui nou edificiu școlar. A doua clădire a Școlii din Deal a fost construită în 1619, pe Dealul Cetății, la N-E Bisericii din Deal, prin implicarea și eforturile primarului Martin Eisemburger. Construcția cu 2 etaje avea la bază fundațiile unui turn de apărare al fortificației din sec. XIII iar pe frontispiciu inscripția *Schola Seminarium Reipublice – 1619* (Școala Elevilor Comunității/Cetății – 1619).

Foto nr. 20 – Scara acoperită a școlarilor, spre Școala din Deal
(preluată din *Sighișoara. Ghid turistic*, text Mariana Pascaru, fotografii Florin Andreescu,
Edit. Ad Libri, București, 2006, p. 38)

În 1654 a fost construită din lemn o scară acoperită, inițial cu 300 de trepte, cu eforturile primarului Johannes Both. Ulterior, scara a fost modernizată, cu 175 de trepte și câteva platforme plate. La școala evanghelică sighișoreană s-au predat teologia filosofică, limbile clasice latina și greaca, muzica, matematica, astrologia. Pe la mijlocul sec. XVIII, rectorul J. G. Schenker a întocmit și a aplicat Regulamentul de organizare și funcționare al școlii superioare (*Constitutio Scholae*), iar un alt rector al gimnaziului evanghelic sighișorean, P. G. Mild, a început construirea unei noi clădiri a școlii, pentru că vechiul local devenise impropriu exigențelor educaționale ale comunității la sfârșitul sec. XVIII. A treia clădire a Școlii din Deal a început să fie zidită în 1790, fiind finalizată ulterior cu parter și etajul I. Pe frontispiciul etajului I a fost dăltuită inscripția *Patriae filiis virtuti palladique sese vonentibus sacrum* (Fiiilor Patriei/comunității sighișorene, care se dedică virtuții și înțelepciunii, <clădirea școlii> să le fie un lăcaș sacru). Întreaga construcție a fost renovată general în 1901, în stil baroc, adăugându-i-se etajul II și căpătând forma arhitectonică actuală. În prezent, clădirea adăpostește Liceul Teoretic „Joseph Haltrich”. În sec. XVII-XVIII, gimnaziul evanghelic din Sighișoara („Școala din Deal”) a fost una din cele 5 școli similare germane din Transilvania (pe lângă cele din Sibiu, Brașov, Mediaș, Bistrița) sprijinite să funcționeze educațional de către Sinodul bisericesc evanghelic din Ardeal, prin hotărârile sale din 1722. Limba română a fost introdusă ca disciplină de învățământ la „Școala din Deal” în 1867, prin hotărârea Consiliului Profesoral al instituției. A fost asigurat și accesul elevilor români la gimnaziul săsesc sighișorean. Primul absolvent român al instituției de învățământ a fost Zaharia Boiu. A fost urmat, peste câțiva ani, printre alții, de Ilarie Chendi²⁴.

Coborând de pe platoul superior pe cel inferior al Cetății Sighișoara și luând ca reper Turnul Porții/Sfatului/cu Ceas, în apropiere se află **Biserica Mănăstirii Dominicane**. Construită în formă primară în a doua jumătate a sec. XIII, a fost amintită documentar în 1298, într-o indulgență a papei Bonifacius al VIII-lea. Ridicată inițial ca o biserică-sală, în stilul gotic timpuriu, a fost închinată Sfintei Fecioare Maria, fiind completată arhitectonic ulterior între 1483-1510, cu două nave laterale, devenind astfel o biserică-hală cu trei nave, în stil gotic târziu. În această ultimă formă arhitectonică, are dimensiunile: lungime: 44,5 m,

²⁴ Emil Giurgiu, *op. cit.*, p. 93; *Sighișoara, ghid turistic*, pp. 52-53; Clara Spitzer, *op. cit.*, p. 20; *Sighișoara. România*, p. 14; *Istoria învățământului din România*, vol. I, EDP, București, 1983, p. 308.

lățimea navelor; 12,6 m, înălțimea corului: 5,7 m. Trebuie precizat faptul istoric că între sec. XIII-XIX, în N-E Cetății de jos au fost construite și au funcționat *clădirile* specifice ale *Mănăstirii călugărilor dominicani* și ale *Mănăstirii călugărițelor dominicane*, utilizate în scop religios-misionar de membrii și membrele amintitului ordin monastic (sec. XIII – mijlocul sec. XVI), secularizate în 1550-1556 de către reformații evangheliști și folosite ulterior, în scopuri religioase, de către aceștia. Biserica Sfintei Fecioare Maria, afectată de incendiul din 1676, a fost reparată și dotată cu noi elemente arhitectonice între 1677-1682. Ultima restaurare a avut loc între anii 1928-1929, biserica căpătând în final aspectul arhitectonic de astăzi.

Biserica se caracterizează constructiv prin dualitatea stilurilor arhitectonice: fațadele, contraforții, ferestrele, acoperișul ascuțit din țiglă în stil gotic târziu, interiorul preponderent baroc. De asemenea, o mare diferență între aspectul estetic al interiorului, permanent îngrijit și conservat și exteriorul degradat, afectat atât de timp și condiții atmosferice, cât și de neglijența oamenilor. *Exteriorul* nu a fost pictat sau ornat cu statui. Pe *interior* însă, se conservă picturi murale și pe altarul bisericii, cu teme biblice, sculpturi în piatră (apostolii Petru și Pavel îngeri), 39 de covoare anatoliene din sec. XVII, care împodobesc stâlpii și balustradele balconului din nava nordică și care decorau în sec. XVII-XIX strunele staroștilor breslelor și a patricienilor cetății. Dintre obiectele celebre, de patrimoniu, ale bisericii amintesc: cristelniță din bronz turnată de meșterul Iacob clopotarul în 1440, tocul de ușă din piatră sculptat de Tomas Lapididas în 1570, altarul bisericii, realizat în 1680 de sculptorul Johannes West și pictorul Jeremias Stranovius, în stil baroc Knorpel²⁵.

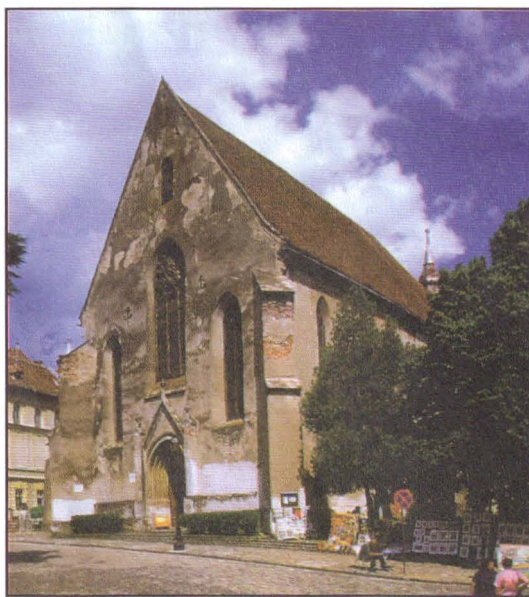

Foto nr. 21 – **Biserica fostei Mănăstiri Dominicane – imagine 2005**
(preluată din *Sighișoara. Ghid turistic*, text Mariana Pascaru, fotografii Florin Andreescu,
Edit. Ad Libri, București, 2006, p. 46)

La poalele platoului superior, în stânga Scării acoperite a școlarilor, se văd astăzi locul și ruinele unei biserici în stil gotic, construită, probabil, pe la începutul sec. XIV, presupusă a fi fost prima biserică catolică parohială a sașilor sighișoreni. Cercetările arheologice avansează dimensiunile probabile ale bisericii: lungime: 26 m, lățimea corului: 8 m, lățimea navelor: 10 m. A fost dotată cu o cristelniță din bronz, turnat de meșterul Jacob clopotarul în

²⁵ Emil Giurgiu, *op. cit.*, pp. 80-82; *Sighișoara, ghid turistic*, pp. 46-49; Clara Spitzer, *op. cit.*, p. 18; *Sighișoara. România*, pp. 10-11.

1440, transferată ulterior la Biserica Mănăstirii dominicanilor, probabil la începutul sec. XVII, când biserica de sub Dealul Cetății a fost dezafectată. În incinta acestui lăcaș bisericesc a funcționat școala orașului medieval Sighișoara în perioada: mijlocul sec. XIV-1607, mutată ulterior în prima locație a Școlii din Deal, lângă Biserica din Deal – Sf. Nicolae. În sec. XVI-XVII biserica de sub Deal este posibil să fi fost capela cimitirului evanghelic din Deal, exterior zidurilor cetății medievale.

În colțul de N-E al cetății medievale, lângă Turnul Lăcătușilor, demolat în 1894, a existat arhitectonic și religios Mănăstirea și biserica călugărițelor franciscane, între sec. XIV-XIX cu o perioadă intermediară, 1550-1723, când au fost utilizate confesional de reformații evanghelici sighișoreni. Între 1723-1893 au revenit Ordinului Catolic Franciscan, lăcașul de cult devenind biserica parohială a catolicilor sighișoreni. În 1893-1894 biserica catolică și mănăstirea franciscană au fost demolate, iar pe locul devenit astfel disponibil a fost construită **Biserica romano-catolică** nouă, între 1894-1896. Aceasta a fost ridicată într-un stil arhitectonic amestecat: elementele neo-romanice se îmbină armonios cu cele neogotice. Biserica-sală, cu o singură navă, are intrarea și ferestre gotice cu ancadrame semicirculare romanice, absidă semicirculară romanică, fronton în stil romanic, transept și turn-clopotniță înalt, impozant. Biserica și turnul-clopotniță au, la rândul lor, turnulețe la colțuri, de asemenea în stil romanic. Biserica are o lungime de 30 m, lățime de 20 m, înălțimea turnului-clopotniță de 25 m²⁶.

Foto nr. 22 – **Biserica Romano-Catolică (dreapta) și Turnul Cizmarilor (stânga)**
(preluată din *Sighișoara. Ghid turistic*, text Mariana Pascaru, fotografii Florin Andreescu,
Edit. Ad Libri, București, 2006, p. 51)

Am amintit și am descris deja *planul urbanistic* relativ simplu al Cetății Sighișoara, bazat pe o *axă longitudinală SV-NE*, de pe platoul superior către cel inferior, reprezentată de Scara acoperită a școlarilor – Str. Școlii – Str. Bastionului (de la Biserica din Deal – Sf. Nicolae la Biserica Romano-Catolică), pe o axă transversală SE-NV, de la poarta principală de acces în cetate/Turnul Sfatului/cu Ceas la Turnul Croitorilor/poarta de NV, reprezentată de Str. Muzeului, care trece prin Piața Muzeului – Piața Cetății – Pasajul carosabil. Cele două axe se intersectează în Piața Cetății.

²⁶ *Sighișoara, ghid turistic*, pp. 50-51; Emil Giurgiu, *op.cit.*, p. 107.

Structura urbanistică medievală a Sighișoarei este relativ simplă, bazându-se pe utilizarea logistică maximă a configurației geografico-geologice a platourilor inferior și superior ale Dealului Cetății, pe două axe de deplasare, pe un sistem de fortificații, cu 14 turnuri de apărare și de consolidare a zidurilor, care circumscriau cele două platouri, cu două porți de acces în cetate, cu depozite pentru arme, muniții, pulbere, alimente, apă potabilă etc., necesare unei rezistențe îndelungate împotriva unor asedii militare prelungite. Ca urmare, străzile Sighișoarei sunt înguste, pavate, întunecoase, sumă de linii frânte și de curbe care urmează configurația dealului. Casele cu parter săsești din secolele XIV-XVIII sunt construite pe verticală, majoritatea cu un etaj, unele cu două etaje, cu pereții laterali comuni, sistem *vagon*, cu geamuri la parter și la etaj(e).

Foto nr. 23 – **Stradă din Cetatea de Sus cu vechi case de meșteșugari**
(preluată din *Sighișoara. Ghid turistic*, text Mariana Pascaru, fotografii Florin Andreescu,
Edit. Ad Libri, București, 2006, p. 54)

Clădirile civice-comunitare și religioase au fost construite în zone reprezentative ale cetății. Două piețe publice, Piața Cetății și Piața Muzeului, îndeplineau funcții politice, sociale, administrative, comerciale, civice, punitive etc. Clădirile care delimitează cele două piețe au fost construite și locuite de nobili, patricieni, funcționari și negustori bogați, care conduceau Sighișoara și dintre care au fost aleși primarii și consilierii Sfatului orășenesc. La periferie, în zona limitrofă zidurilor și turnurilor de apărare, au fost construite casele meșteșugarilor, cu ateliere, eventual dughene, prăvălii, depozite la parter și cu locuințe la etaj. Catastrofalul incendiu din 1676 a distrus majoritatea clădirilor oficiale și a locuințelor cetății, ale bogaților și săracilor, ele fiind refăcute în anii următori și modernizate în sec. XVIII²⁷.

În Piața Muzeului, nr. 6, se află *Casa Mann*, supranumită *Casa Venețiană*, construită în sec. XVI, cu pivniță (probabil de la sfârșitul sec. XV), demisol înălțat, parter, acoperiș semi-înălțat din țiglă. Clădirea a aparținut familiei aristocratice Mann, un membru al acesteia, Stephanus Mann, a fost primar al Sighișoarei prin 1630, fiind înmormântat ulterior (a murit

²⁷ *Sighișoara, ghid turistic*, pp. 54-55.

în 1647) la Biserica din Deal, cu o piatră tombală în relief, sculptată de meșterul pietrar Elias Nicolai. Clădirea a fost denumită „Casa Venețiană” datorită particularităților arhitectonico-ornamentale ale geamurilor exterioare: ferestre duble, cu arc superior-trilobat, specifice goticului venețian, introduse la fațadele construcției pe la începutul sec. XIX. Modelul gotic venețian al ferestrelor exista doar la un singur geam al clădirii încă din sec. XVI, extins apoi la toate fațadele, la renovarea generală de la începutul sec. XIX, noua înfățișare a casei dându-i aspectul de *palazzo veneziano*. Actualmente, Casa Venețiană este sediul *Forumului Democrat al Germanilor din România* (FDRG)²⁸.

Lângă Casa Venețiană, în Piața Muzeului nr. 4, se găsește *Casa Paulinus*, supranumită și *Casa Vlad Dracul*, colț cu Str. Cositorarilor. A fost numită *Casa Paulinus*, după numele unuia dintre proprietarii clădirii, de prin 1700. Construcția este una dintre cele mai vechi ale cetății, de pe la mijlocul sec. XIV. Inițial, a fost clădirea corpului de pază al Turnului Porții/Sfatului, aflat în imediata apropiere. A fost construită cu pivniță-depozit, consolidată cu boltă din piatră, cu parter și etajul I. Pereții groși au baza ieșită în afara verticalei pereților, conferindu-le aspectul de contraforți, îngustându-se către etajele I-II. A fost și locuință oficială, „de serviciu” a Sfatului orășenesc, în ea locuind refugiați sau invitați cu rang în Cetatea Sighișoarei, primarul sau judele regal al cetății. La începutul sec. XVIII casa a fost extinsă pe orizontală cu încă un rând de camere și înălțată pe verticală cu etajul II, cu un arc boltit peste Str. Cositorarilor, ce face legătura cu vechea clădire a internatului (Piața Muzeului nr. 2) Liceului Teoretic „Joseph Haltrich” din Deal, probabil când clădirea era proprietatea familiei Paulinus. Prin 1970, la etajul II au fost amenajate două expoziții istorice: „Sighișoara, reședința temporară a voievodului Vlad Dracul” și „Arme medievale”, secție a Muzeului de istorie a Sighișoarei, amplasat la etajele I-II-III ale Turnului cu Ceas. După 1990, Casa Paulinus a fost reamenajată ca restaurant-pensiune, cu numele „Casa Vlad Dracul”, reper turistic și recreativ important în Sighișoara. În Casa Paulinus a locuit, între 1431-1436, pretendentul Vlad II, supranumit *Dracul*, la tronul Țării Românești, fiul lui Mircea cel Bătrân. Membru al Ordinului german al *Dragonului*, înființat de Sigismund de Luxemburg, rege ungar și împărat german, Vlad Dracul a fost încoronat *mare voievod și domn* al Țării Românești de către regele-împărat la Nürnberg, la 8 februarie 1431, și s-a așezat provizoriu la Sighișoara, în casa de oaspeți a cetății, sprijinit de protectorul său regalo-imperial. Pretendentul Vlad Dracul, numit apărător al graniței sudice a Transilvaniei cu Țara Românească, de către Sigismund de Luxemburg, a depus eforturi deosebite pentru a urca pe tronul de la Târgoviște: asigurarea sprijinului sașilor și a cetăților Sighișoara și Brașov, consolidarea taberei sale politice „drăculești”, înființarea unei monetații proprii, probabil în pivnița casei-gazdă a sa din Sighișoara, cu aprobarea lui Sigismund, baterea unei monede proprii, „ducatul nou” de argint, cu avila pe avers și cu dragonul înaripat pe revers, încercări de a impune circulația ducatului său în S. Transilvaniei, de la Sighișoara la Sibiu și Brașov. Izvoarele istorice documentare și numismatice din anii 1431-1437 dovedesc eforturile susținute ale pretendentului Vlad Dracul pentru ocuparea tronului de la Târgoviște, eforturi conduse de la „curtea” sa domnească improvizată la Sighișoara. În documentele emise de Vlad Dracul la Sighișoara între 1431-1436, apare pentru prima dată numele românesc al cetății, în formele „Săghișoară” sau „Sighișoară”, locuitorii numindu-se „sighișoreni”. Se presupune, cu mult temei istoric, că al doilea băiat al lui Vlad Dracul, numit tot Vlad, viitorul Vlad III Țepeș-Drăculea – „fiul Dracului-*Dragonului*”, s-a născut la „curtea” sighișoreană a tatălui său, pretendentul, prin 1431-1432. Așadar, denumirea clădirii Paulinus: *Casa Vlad Dracul* este pe deplin justificată istoric. De altfel, pe un perete interior al clădirii se află o frescă în care a fost pictat și chipul presupus al lui *Vlad Dracul*²⁹.

²⁸ *Sighișoara, ghid turistic*, p. 56; Emil Giurgiu, *op. cit.*, pp. 87; Clara Spitzer, *op. cit.*, p. 18; *Sighișoara. România*, p. 9; Hedy Löfler, *op. cit.*, fotografii nr. 57, 64.

²⁹ *Sighișoara, ghid turistic*, pp. 56-57; Emil Giurgiu, *op. cit.*, pp. 82-87; Clara Spitzer, *op. cit.*, pp. 18-19; *Sighișoara. România*, p. 9; Hedy Löfler, *op. cit.*, fotografii nr. 21, 47, 64.

Foto nr. 24 – **Casa Vlad Dracul (stânga) și Casa Venețiană (dreapta)**
(preluată din *Sighișoara. Ghid turistic*, text Mariana Pascaru, fotografii Florin Andreescu,
Edit. Ad Libri, București, 2006, p. 54)

Plimbându-ne agale pe Str. Muzeului, după câteva minute ajungem în *Piața Cetății (Burgplatz)*. Clădiri importante au fost ridicate în evul mediu pe laturile pieței și la străzile vecine. Astfel, la intersecția Str. Muzeului cu Str. Școlii a fost construită *Casa cu Cerb* (Str. Școlii nr. 1).

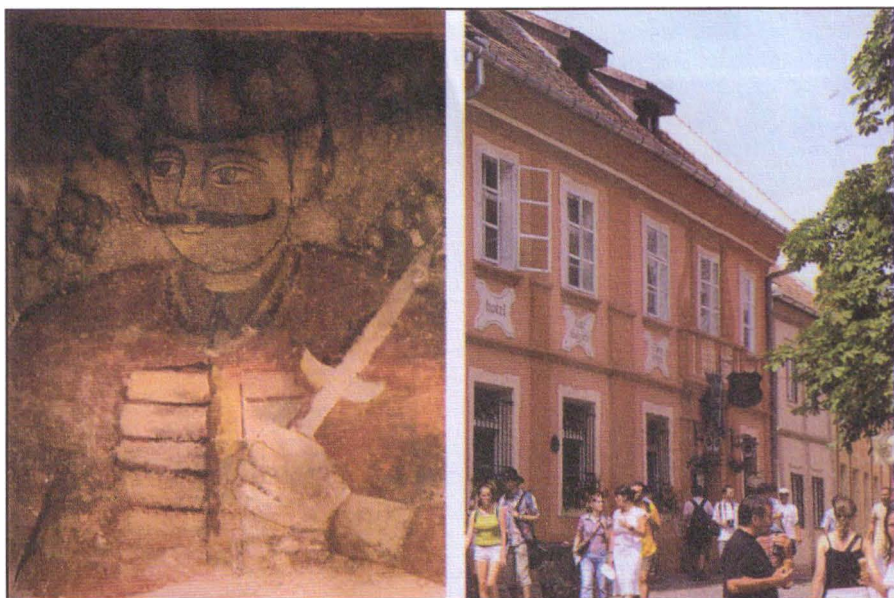

Foto nr. 25 – **Portretul presupus al lui Vlad Dracul (stânga) și Casa Wagner (dreapta)**
(preluată din *Sighișoara. Ghid turistic*, text Mariana Pascaru, fotografii Florin Andreescu,
Edit. Ad Libri, București, 2006, p. 57)

Foto nr. 26 – Casa cu Cerb, Casa Vlad Dracul și Turnul cu Ceas (de la dreapta la stânga)
(preluată din *Sighișoara. Ghid turistic*, text Mariana Pascaru, fotografii Florin Andreescu,
Edit. Ad Libri, București, 2006, pp. 60-61)

Numele clădirii provine de la capul de cerb cu coarne răsfirate, model în relief așezat la nivelul etajului II cu trupul cerbului pictat pe fațadele către Str. Muzeului și către Str. Școlii. Pe fațada către Str. Muzeului, între geamurile etajelor I și II, a fost dăltuită o inscripție care informează că, după catastrofalul incendiu din 1676, clădirea a fost reconstruită în 1691 de proprietarul ei, Michael Deli, unul dintre primarii localității de pe Târnava Mare, care i-a adăugat etajul II și acoperișul înalt, cu posibilitatea de mansardare. Ulterior, casa a devenit proprietatea familiilor nobiliare Kelp von Sternburg și, apoi, Csech von Sternheim, care au decorat suprafețele interioare în stilul baroc german al sec. XVIII. Între 1997-2001, Asociația *Restauro Messerschmitt*, a restaurat total Casa cu Cerb, pe interior și în exterior. În prezent, Casa cu Cerb este o modernă pensiune cu café-restaurant, alături de un Centru cultural româno-german³⁰.

Alături, în casa de pe Str. Școlii nr. 2, a locuit primarul Sighișoarei de pe la mijlocul sec. XVII, Johannes Both, care a construit Scara acoperită a școlarilor în 1654 și bastionul din fața Turnului Cizmarilor, prin 1648-1650 și demolat ulterior în 1846. Urcând pe Str. Școlii către platoul superior, vedem clădirea de la nr. 4-6, cu parter și trei etaje, unde a funcționat Primăria/Consiliul sau Sfatul orășenesc între 1556-1888. În 1889 fațada edificiului a fost refăcută și decorată în stil neogotic. Clădirea a fost restaurată general între 1999-2001, când etajul III a fost mansardat, și amenajată ca hotel modern. Clădirea de pe Str. Școlii nr. 8, este o casă de meșteșugari din sec. XVI, afectată de incendiul din 1676 și refăcută cu modernizări arhitectonice la începutul sec. XVIII. Alături, în casa de pe Str. Școlii nr. 9, a locuit medicul sighișorean Joseph Bacon (1854-1941), întemeietorul Muzeului de istorie a Sighișoarei, amplasat la etajele I-II-III ale Turnului cu Ceas (1899). În casa de pe Str. Școlii nr. 10, a locuit scriitorul și publicistul N. D. Cocea, în perioada 1928-1945. Clădirea de pe Str. Școlii nr. 13, este o veche locuință de meșteșugari, din sec. XVI, cu pivniță, parter și etajul I, construită în formă de L, cu urme ale picturii murale exterioare și diverse elemente arhitectonice specifice Renașterii transilvănene (sec. XVI-XVII), cu tavanele boltite. Și clădirea de pe Str. Școlii nr.

³⁰ *Sighișoara, ghid turistic*, p. 59-61; Emil Giurgiu, *op. cit.*, pp. 88-89; *Sighișoara. România*, pp. 13, 23; Ioan Fodor Pascu, "Casa cu cerb. O istorie succintă a celui mai important monument civil din Sighișoara", în vol. *In memoriam Radu Popa*, Cluj Napoca, 2003, pp. 329 – 351.

15 a fost o casă meșteșugărească din sec. XVI, cu pivniță, parter și etajul I. A fost reamenajată la începutul sec. XVIII, după marele incendiu din 1676. Bolțile camerelor de la et. I sunt semicilindrice și decorate cu stucaturi. Poarta casei a fost lucrată în 1860, fiind funcțională și acum³¹.

În *Piața Cetății (Burgplatz)* se desfășurau diferite secvențe ale vieții politice, juridice, comerciale, culturale etc. Astfel, aici crainicii Primăriei anunțau public diferite evenimente politice, militare, juridice, comerciale. În piață, în perioada de pace, se organizau târgurile și bâlciurile săptămânale, ocazionale, anuale. Aici își vindeau produsele finite cele patru bresle principale ale cetății: croitorii, aurarii, curelarii, lăcătușii. Un detașament înarmat de trabanți, condus de un căpitan, asigura ordinea și liniștea în piață. Adunările populare, ocazionate de aniversări, sărbători, vizite importante, evenimente aleatorii etc. se desfășurau tot aici. Judecățile publice se organizau tot în piața publică, după un anumit tipic, respectându-se diverse reguli „seculare”, acordate și impuse de *jus gladii* – dreptul judecătorilor cetății de a pronunța și de a executa condamnarea la moarte, când faptele răufăcătorilor impuneau această măsură punitivă. Stâlpul infamiei, spânzurătoarea, butucul, securea, călăul cetății făceau parte din această „regie” judiciară. *Clădirea din Piața Cetății, nr. 4, găzduiește Biblioteca Documentară a orașului, înființată în 1684 ca bibliotecă a Școlii din Deal. Depozitul conține circa 30.500 de exemplare, unele dintre ele rarități bibliografice, dintre care nouă incunabule, oferite celor interesați pentru studiu, citire și informare. Turiștii mai pot admira în Piața Cetății fațadele în stil baroc ale caselor de la nr. 6 (Casa Duldner) și nr. 7 (Casa Wagner)*³².

Din Piața Cetății revenim în Piața Muzeului și, spre NE, observăm clădirea Primăriei orașului Sighișoara, fostul Palat Administrativ de la sfârșitul sec. XIX – prima jumătate a sec. XX. Clădirea cu parter, et. I, et. II, mansardă, acoperiș înalt cu țiglă, în formă de U, cu laturile către V, cu fațada principală spre E, iar celelalte două, secundare, spre N și S, a fost construită între 1886-1888, în stil neorenescentist, în timpul stăpânirii (austro-)ungare în Transilvania, când Sighișoara a devenit reședința Comitatului Târnava Mare. Construcția, simbolul arhitectonic al noii stăpâniri (austro-)ungare, a fost ridicată pe fostele locații ale Mănăstirii călugărilor dominicani și ale Turnului dogarilor, ambele clădiri fiind demolate în 1886. Turnul dogarilor simboliza sistemul de apărare al cetății și statutul de *autonomie – jus gladii* al Sighișoarei în evul mediu și în epoca modernă. Demolarea turnului simboliza pierderea unor drepturi seculare și acceptarea silită a impunerilor unei noi stăpâniri, cea ungară. Din Piața Muzeului, pe *Str. Cositorarilor, nr. 5*, pe lângă Turnul Tăbăcarilor, se află *casa* în care învățătorul român Zaharia Boiu, primul absolvent român al Școlii evanghelice din Deal, a deschis *prima școală românească* din Sighișoara. În vecinătate, casa de pe *Str. Cositorarilor, nr. 3* a fost o locație specifică de meșteșugari din sec. XVI-XVIII, cu locuință și atelier, astăzi declarată monument istoric și marcată în consecință³³.

Paralelă cu *Str. Cositorarilor* și cu *Str. și Aleea Școlii* este *Str. Tâmplarilor*, prelungită spre platoul superior cu *Str. Cojocarilor*. Astfel, clădirea de pe *Str. Tâmplarilor, nr. 9*, este o veche casă de negustori, în formă de L, cu parter și etaj, cu camere boltite, cu foișor cu arcade, în stil gotic târziu. În același stil arhitectonic a fost construită și clădirea de pe *Str. Tâmplarilor, nr. 24*, casă și atelier meșteșugăresc, pe fațada căreia, spre E, este marcat anul 1576 (al construcției sau al renovării generale). Spre S-E, pe *Str. Cojocarilor, nr. 3-5*, se află o altă casă reprezentativă de meșteșugari, probabil cojocari, din sec. XVI, zidită tot în stilul arhitectonic gotic târziu. Pe *Str. Bastionului*, prelungirea *Str. Școlii* spre N-E, la *nr. 4*, se află *Casa Evert* sau *Casa cu șindrilă*, spre deosebire de cele din jur, acoperite cu țiglă, mult mai rezistentă temporal la intemperii și la capriciile vremii. Casa, construită în sec. XVI, afectată

³¹ *Sighișoara, ghid turistic*, pp. 59-63; Emil Giurgiu, *op. cit.*, pp. 87-89; *Sighișoara. România*, pp. 12, 13, 15.

³² *Sighișoara, ghid turistic*, p. 57; Emil Giurgiu, *op. cit.*, pp. 89-93; Clara Spitzer, *op. cit.*, p. 19-20; *Sighișoara. România*, pp. 12, 15, 23.

³³ *Sighișoara, ghid turistic*, p. 58, 64; Clara Spitzer, *op. cit.*, p. 11; *Sighișoara. România*, p. 25.

de incendiu din 1676, a fost reamenajată și modificată la începutul sec. XVIII, în stil gotic târziu, specific sașilor sighișoreni. Clădirea are parter cu bolți semicilindrice, etajul I cu tavanul susținut cu grinzi aparente, podul și acoperișul excedând etajul I și transformat în depozit de mărfuri și de produse finite. Această casă de meșteșugari, cu planul în formă de L, a fost renovată în detaliu după anul 2000, evidențiind elementele specifice unei case meșteșugărești săsești din sec. XVI. Astăzi, în clădirea renovată funcționează *Centrul Educațional Interetnic pentru Tineret (CEIT)*, structură în cadrul *Forumului German din România*, localitatea Sighișoara³⁴.

MEDIAEVAL AND MODERN SIGHIȘOARA – THE MUSEUM IN OPEN AIR (II)

(Summary)

The author describes the historical and archaeological characteristics of the mediaeval and modern fortress of Sighișoara, who is one original museum in open air. The main places and buildings of the city – fortress there are: old city walls, with 14 redoubtable bastions and defensive towers, Citadel Hill, Central Square, churches, houses, streets and passages, entrance gates, public schools, shops etc.

The survived towers of the old city walls there are: Clock Tower, Tanners', Tinsmiths', Ropers', Butchers', Skinners', Tailors', Cobblers', Iron-smiths' Towers. Another touristical attractions there are: Church on the Hill, School on the Hill, Venetian House, Vlad Dracul House, Stag House, Church of the Dominican Monastery, Scholars' Stair, Administrative Palace, Lepers' Church, Image Tower on the Podei Plateau, Church from Cornești.

³⁴ *Sighișoara, ghid turistic*, pp. 64-65; vezi și Mihai P. Adonis, "Două cărți de adrese ale orașului liber regesc Sighișoara din anii 1893 și 1906", în *Alt-Schässburg. Istorie. Patrimoniu. Muzeul de istorie Sighișoara*, 3, 2010, pp. 125-140; Nicolae Teșculă, „Loisir și societate. Începuturile turismului la Sighișoara”, în *Alt-Schässburg. Istorie. Patrimoniu. Muzeul de istorie Sighișoara*, 2, 2009, pp. 77-85.